

Skozi razvoj revije v preteklosti lahko sledimo prizadevanjem vsakega urednika oziroma uredništva, da po svoje izboljša concept, format ali opremo revije. Pestro vsebino je bilo marsikdaj težko razvrstiti v ustrezne rubrike, vendar so se te vedno bolj profilirale. Tako je razdelek Razglabljanja že od 35. letnika vseboval poglobljenejše članke, ki so bili sprva klasificirani še po sistemu UDK, nato pa vse bolj dosledno po tipologiji dokumentov/del za vodenje bibliografij v sistemu Cobiss¹ skladno s pogoji financiranja znanstvenih revij s strani finansierjev.

Rubrika Razglabljanja s članki, opremljenimi s tipologijo, daje *Glasniku SED* resnično vse bolj akademski videz, vendar pa najbrž marsikdo ugotavlja, da se v njej z uvrstitvijo v znanstveno kategorijo gleda krepko skozi prste tudi člankom, ki vanjo ne sodijo. Čeprav vsi vemo, da si avtorji, recenzenti in uredniki tudi v drugih publikacijah kriterije razlagajo in prilagajajo po svoje, pa je očitno, da se v *Glasniku SED* s tem pretirava. To velja predvsem za mlade avtorje, med katerimi je ta revija očitno zelo priljubljena, ki pa v svojih znanstvenih člankih niti ne opredelijo problema ali predmeta obravnave, niti ne spregovorijo besedice o metodi, ničesar ne analizirajo, se o ničemer ne sprašujejo. Mnoga njihova besedila le ponavljajo na začetku zapisane trditve ali mnenja. Pogostoma pričajo tudi o slabi etnološki izobrazbi, saj relevantne etnološke literature skoraj praviloma ne omenjajo. Še zlasti ne upoštevajo slovenske etnološke literature ali zbirk in razstav, pa čeprav bi bile relevantnejše za obravnavano tematiko kot literatura, ki jo sicer obilno citirajo. Po koncu študija je vsak na nek način začetnik, vendar pa je ignoranca v znanstvenih člankih v *Glasniku SED* tako dosledna, da se zdi, da ne gre le za začetniško nepoznavanje, ampak za pravi apartheid na slovensko etnologijo.

1 http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_slv.pdf

Seveda je prav in vzpodbudno, da je društveno glasilo široko odprto mladim avtorjem, da jim nudi možnost objavljanja in da pri tipologijah ni preveč pikolovsko, vendar pa se postavlja vprašanje, komu to koristi. Ustvarja se namreč popolnoma napačna predstava o ravni znanstvenega diskurza in stanju etnologije, poleg tega pa se uveljavlja za marsikoga krivična vrednostna razvrstitev, ki je nekemu v prid, nekemu pa škodi; tako, na primer, v isti številki, kjer najdemo kar nekaj znanstvenih člankov z vsemi navedenimi pomanjkljivostmi, beremo tudi strokovni članek, napisan na podlagi izvirne raziskave, z analizo gradiva, literature in virov, ki je, skratka, veliko boljši. A če bi se vsi ti avtorji prijavili na enem od mnogih razpisov, pri katerih se upošteva samo znanstvena bibliografija kandidatov, bi bili avtorji strokovnih člankov avtomatično slabše ocenjeni ali izločeni.

Tako so Razglabljanja kljub nekaterim kvalitetnim prispevkom zaradi pogostoma neustrezno kategoriziranih člankov postala najšibkejša točka *Glasnika SED*. Glede na to, da se tipologija določi na podlagi predloga avtorja, recenzenta in uredništva (kot je to pojasnjeno v Navodilih za pisanje, oblikovanje in oddajo prispevkov, objavljenih na zadnji strani revije), bi lahko sklepali, da recenzentski postopek ne deluje. Zato verjetno ne bi bilo slabo, ko bi ga uredništvo *Glasnika SED*, ki sicer tako prizadevno skrbi za kvaliteto revije, dopolnilo s tem, da bi vzpodbudilo avtorje, da bi se vsaj nekoliko seznanili s etnološkimi pristopi, spoznanji in literaturo o dotični tematiki, pa tudi, da bi v večji meri upoštevali načela pisanja znanstvenih člankov. Ta so na kratko opredeljena že v omenjeni tipologiji, na medmrežju pa je dostopno tudi gradivo posameznih strok, ki so jih obširneje izdelale.

Dr. Bojan Baskar se sklicuje na akademskost, ko poziva k cenzuri. A naj kar bo moj članek »rumeni tisk«, da bi le ne bilo v *Glasniku SED* toliko »rumene znanosti«!

ODGOVOR HELENI ROŽMAN NA »RE: NE SPRAŠUJETE, KAJ VAŠA DEŽELA LAHKO STORI ZA VAS, VPRAŠAJTE, KAJ VI LAHKO STORITE ZANJO«

Gospa Helena Rožman je povsem pravilno utemeljila dejavnost Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki in nazorno razkrila usodo vrhunskih lesenih umetnin s tamkajšnje »Forme vive«, ki imajo to pravico in celo dolžnost, da »v določenem časovnem obdobju zaradi izpostavljenosti vremenskim razmeram« propadejo in se po naravni poti (samo)predelajo v kupe trohnečega lesa.

»Forma viva«, naj jo vrhunski umetniki z vsega sveta sooblikujejo v lesu (Kostanjevica) ali kamnu (Seča), je zagotovo velika kulturna pridobitev za našo deželo. A vendarle so ob vsem namerem izpostavljanju »vremenskim razmeram«, še zlasti lesenih skulptur, zastavlja vprašanje pravičnosti in enakosti v naši kulturni politiki. Ne morem si kaj, da se ob takih in podobnih »umetnostnih doktrinah« ne bi spomnil dogodkov izpred desetih let, ko sem še predsedoval Komisiji za spomeniško varstvo dejavnost, ki je vsako leto delila odmerjeni denar iz državne blagajne in ga

ob predhodnih dogovorih in obljubah nam nadrejenih oseb ter po notranjih komisijskih navijanjih za lastne fevde (arheologija, etnologija, umetnostna zgodovina, restavracija, idr.) vendarle razdelila v večje ali manjše zadovoljstvo izbranih interesentov. A iz dokaj uglednega kupa denarja ga je vsako leto nekaj že vnaprej »odteklo« k tistim »enakovrednejšim« uporabnikom, ki so znali s svojim vplivom in poslovnimi učinki zagotavljali vrhunske umetnine in vrhunsko skrb za kulturno dediščino.

Že takrat sem si prizadeval, da bi bili kulturni spomeniki vsaj pri izhodišču financiranja enakopravni, če že niso enakovredni po merilih enih bolj, drugih manj gosposkih humanističnih strok. Spomenik je spomenik, in res ne vem, zakaj je na primer zidano grajsko stranišče več vredno od zidanega ali lesenega kmečkega? V svoji karieri sem se imel priložnost srečevati s prav takšnimi in podobnimi neenakostmi, ki mi še danes pošteno rahljajo živce.

* Dr. Vito Hazler, univ. dipl. etnol. in umetn. zgod., izredni profesor na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 1000 Ljubljana, Zavetiška 5, E-naslov: vito.hazler@gmail.com



Lesena skulptura v sestavu »Forme vive« v Kostanjevici na Krki.
Foto: Vito Hazler, 18. 8. 2010



S pločevinasto strešico zaščitena električna drogova sredi polja pod vasjo Orehovec (levo) in na travniku pod vasjo Grič.
Foto: Vito Hazler, 18. 8. 2010

Samo nekaj primerov! Koliko več truda je bilo potrebnega, da smo npr. pred leti pridobili denar za Kavčnikovo domačijo, Slivnikovo hišo, Muzej na prostem Rogatec, Kroflnov mlin, Sorževo domačijo, Rezarjevo hišo, Skomarsko hišo in še katero, kot pa so za doseg podobnega cilja vložili truda sodelavci ustanov nekaterih naših kulturnih privilegirancev. Zadnja leta so se zadeve še bolj zaostriale, saj je bila na primer leta 2009 zavrnjena vloga na Ministrstvo za kulturo RS za obnovo Juneževe domačije, ker ji je zmanjkalo nekaj »točk«. A ko smo se člani Kluba prijateljev Juneževe domačije po nasvetu vodilnih sodelavcev Ministrstva za kulturo RS z novo vlogo preusmerili na Ministrstvo za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano RS, da bi v okviru »Javnega razpisa za ukrep 323 – ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja« le pridobili sredstva za nujno prekritje slamnatih streh, smo že iz razpisnih postavk razbrali, da Juneževa domačija nima nikakršnih možnosti za uspešno kandidacijo, saj se že nekaj let nahaja v sestavu mladega mesta Rogaška Slatina, pa čeprav je pred dobrima dvema stoletjema nastala v povsem »podeželski« vasi Tržišče. V razpisnih pogojih je namreč natančno navedeno, da bo projekt »izveden zunaj naselij s statusom mesta« – torej se bomo tu in povsod drugod poslovili od tistih objektov kulturne dediščine v sestavu živih ali opušenih kmetij, ki še stojijo v Škofji Loki, Ljubljani, Šentjurju pri Celju, Žalcu, na Vrhniki in v drugih imenitnih srednjeveških slovenskih mestih!

Iz opisanih doživetij sklepam, da v prihodnje ne bo več denarja iz državne malhe za obnovo številnih »mestnih kmečkih domačij« z vrednostjo kulturne dediščine ali celo kulturnega spomenika, o katerih se ljudem po ministrstvih niti ne sanja (upam, da jih poznajo na spomeniškem varstvu in v muzejih vseh rangov), da o njihovem pomenu za razvoj »mestnega turizma« (ogled informativnega gradiva v prostorih TIC v ljubljanski Kresiji pove vse) niti ne govorimo! A ker je treba tudi v takšnih razmerah in v sedanjih kriznih časih ohraniti trezno glavo ter dokazovati inovativnost, sem skupaj s člani Kluba prijateljev Juneževe domačije oblikoval naslednje ustrezne rešilne predloge:

1. Predlagamo, da se kostanjeviška »Forma viva« razvija še naprej, a pod pogojem, da lesena umetniška dela svetovno znanih umetnikov ostanejo na planem največ tri leta, nato pa se naj trajno namestijo na transportne vozičke in shranijo v po-

sebej zasnovan galerijski objekt, kjer bodo dočakale visoko starost. Vmes jih bodo le poleteli, ob lepem vremenu, razvozili po travnikih na njihove prvotne razstavne lokacije.

2. S tem varčevalnim ukrepom se bo vsaj začasno zmanjšala potreba po vedno novih lesenih skulpturah na travnikih »Forme vive«. S privarčevanim denarjem bo mogoče postavitev z ustrezno streho zavarovanega galerijskega poslopja, na primer – steklenjaka, kot ga že ima Narodna galerija v Ljubljani.
3. S tako privarčevanim denarjem bo mogoče vsaj za silo zaščititi tudi kakšnega od propadajočih kulturnih spomenikov – v mislih imamo seveda slamnate strehe stavb Juneževe domačije.
4. Priporočamo, da se odgovorni na obeh omenjenih ministrstvih, njihove piarovske službe ((sic!): v bistvu bi »Re« (v kolikor bi se jim sploh zdel vreden pisanja) na moj citirani članek prej pričakovali od piarovk MK kot pa od Helene Rožman, ki je v njihovem imenu prevzela breme pojasnjevanja in odkrivanja »poslovnih skrivnosti« in vsi drugi zainteresirani kulturni delavci poučijo o zelo uspešnih zaščitnih ukrepih na podrtem in ustrezno obdelanem lesu, ki jih že vrsto let razvijajo v službah za vzdrževanje nadzemnih električnih vodov v slovenskem elektrogospodarstvu. Večino svojih lesenih drogov so povsem pri vrhu zaščitili z aluminijastimi strešicami, saj iz izračunov vedo, kolikšen strošek so zanje prepogoste postavite novih in tudi odstranitve dotrajanih drogov po širni Sloveniji. S strešicami, ki jih pribijajo celo po navodilih Oddelka za lesarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, so bistveno podaljšali življenjsko dobo številnim lesenim drogovom, med drugim tudi tistim, ki stojijo v vrsti levo in desno od vasi Grič in Orehovec, le dober lučaj stran od zadnje skulpture »Forme vive« oziroma južno od nekdanjega cistercijanskega samostana Kostanjevica na Krki. In s pločevinasto strešico je zaščiten tudi električni drog pred Kroflnovim mlinom ob Bistrem grabnu v Kozjem, pa drogov pred hišami v Mrzli dolini v Horjulu in še marsikje po Sloveniji in nenazadnje tudi v tujini.
5. Za podkrepitev naših predlogov prilagamo fotografije propadajoče lesene skulpture v »Formi vivi« v Kostanjevici na Krki in električnih drogov pod vasema Orehovec in Grič, južno od nekdanjega kostanjeviškega samostana.